

Глибший аналіз проблеми соціального виключення дітей крізь призму соціально-економічної ситуації, що зумовлює нерівність і дитячу бідність, дозволяє краще усвідомити масштаби негативних впливів і можливі наслідки для дитини. Попри наявність розгалуженої системи соціального захисту, яка мала б охоплювати ключові сфери життя дітей та запобігати найгіршим проявам несприятливого соціального середовища, вона не виконує свої функції в повному обсязі. Соціальні програми переважно зосереджуються на пом'якшенні вже наявних негативних наслідків, замість того, щоб ефективно попереджати їх появу.

Таким чином, дослідження проблеми ризиків соціального виключення неповнолітніх і шляхів їхньої профілактики через соціально-педагогічну підтримку є не лише науково значущим, але й суспільно необхідним, адже спрямоване на формування здорового, стійкого до викликів майбутнього покоління українців.

Список використаних джерел

1. Володченко Ж., Кондратьєв І., Кондратьєва Г. Профілактика соціальної ізоляції старших підлітків у середовищі однолітків. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки». Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя*. 2019. № (3). С. 7–15. [Електронний ресурс]. URL:<https://doi.org/10.31654/2663-4902-2019-PP-3-7-15>

2. Січкара О., Цвілій О. Як попередити соціальне виключення дітей з числа внутрішньо переміщених осіб, які зазнали впливу військових дій на сході України. [Електронний ресурс]. URL: <https://lhsi.org.ua/s31-yak-poperediti-socialne-viklyuchennya-ditey-z-chisla-vnutrishno-peremischenih-osib-yaki-zaznali-vplivu-viyskovih-diy-na-shodi-ukrayini>

3. Соціальне відторгнення, нерівність та бідність дітей / Черенько Л.М., Полякова С.В., Шишкін В.С., Реут А.Г., Васильєв О.А., Когатько Ю.Л., Заяць В.С., Клименко Ю.А.; Нац.акад. наук. Укр., Ін-т демогр. та соц. дослідж. ім. М.В. Птухи. К., 2021. [Електронний ресурс]. URL: [https://idss.org.ua/arhiv/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D0%91%D0%86%D0%94%D0%9D%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%AC_%D0%94%D0%86%D0%A2%D0%95%D0%99%20\(PDF\).pdf](https://idss.org.ua/arhiv/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D0%91%D0%86%D0%94%D0%9D%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%AC_%D0%94%D0%86%D0%A2%D0%95%D0%99%20(PDF).pdf)

Галина Лещук
доцент кафедри соціальної роботи

*та менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль*

Наталія Задоріжна,
*магістрантка I курсу ОПП «Соціальне адміністрування у громаді»,
Тернопільського національного педагогічного
університету імені В. Гнатюка,
м. Тернопіль*

КОУЧИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ПРОФЕСІЙНОГО СУПРОВОДУ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

У статті окреслено актуальність використання коучингу як одного з інноваційних інструментів професійної підтримки фахівця з соціальної роботи. Розкритий потенціал коучингу, який може допомогти соціальному працівнику відновити мотивацію до роботи, підвищити впевненість у власних професійних діях, навчитися ефективно керувати стресом

Ключові слова: коучинг, фахівець із соціальної роботи, соціальна сфера, професійний супровід.

Актуальність коучингу як інноваційної стратегії професійного супроводу в соціальній сфері зумовлена низкою важливих чинників, які відображають сучасні потреби, виклики та тенденції в цій галузі.

Зокрема, спостерігаються зміни парадигми професійного розвитку через перехід від авторитарних, директивних моделей навчання та наставництва до партнерських, діалогічних форм професійного супроводу. Коучинг якраз і ґрунтується на повазі до особистості, її потенціалу, здатності до самостійного ухвалення рішень і саморозвитку. Приміром, у соціальній роботі фахівець не просто виконує інструкції, а стикається зі складними, унікальними ситуаціями, які потребують критичного мислення та емоційного інтелекту. Це зумовлює потребу в пошуку нових інструментів професійної підтримки фахівця, одним із яких і може бути коучинг.

Використання коучингу в практиці соціальної роботи не є новим. У літературі з проблематики соціальної роботи знаходимо непоодинокі згадки про коучинг, а навчання та сертифікація коучів поступово стають звичними і для соціальних працівників. Так, дослідженню теоретичних засад коучингу, особливостей його застосування у різних сферах професійної

діяльності присвячені праці М. Аткінсон, Т. Голві, М. Дауні, Дж. Вітмора, Б. Зонова, О. Нежинської, Л. Рень, В. Сидоренко, В. Тиценка.

Соціальна сфера передбачає постійний контакт з людьми, які перебувають у складних життєвих кризових ситуаціях. Це викликає високий рівень емоційного вигорання, тривожності, професійної дезорієнтації. Коучинг, як індивідуалізований підхід, допомагає фахівцю відновити мотивацію до роботи, підвищити впевненість у власних професійних діях, навчитися ефективно керувати стресом.

Сучасний соціальний працівник має не тільки знати законодавство та процедуру надання соціальних послуг, але й володіти навичками емпатії, активного слухання, роботи в команді, креативного вирішення проблем – тими якостями, які сьогодні прийнято називати м'якими навичками (soft skills). Коучинг ефективно розвиває ці навички через практичні сесії, рефлексію та зворотний зв'язок.

На відміну від традиційних семінарів чи тренінгів, коучинг орієнтований на конкретного фахівця, його цілі, контекст діяльності та внутрішні ресурси. Це дозволяє сформувати індивідуальну траєкторію професійного зростання, швидше і глибше інтегрувати знання в практику, підвищити якість надання соціальних послуг.

У процесі реформування соціальної сфери, особливо в умовах децентралізації, фахівці на місцях часто стикаються з новими обов'язками, необхідністю швидко адаптуватися. Коучинг допомагає їм опановувати нові функції, формувати лідерські якості в громадах, брати відповідальність за зміни.

В. Сидоренко серед переваг коучингу в процесі підвищення професійної кваліфікації фахівця зазначає його вплив на підвищення продуктивності та якості професійної діяльності, стимулювання до неперервного розвитку та самоосвіти, формування сталої мотивації до навчання упродовж життя, покращення міжособистісних стосунків, збільшення конструктивних ідей, формування навичок мобільності, швидкої й ефективної реакції в критичних ситуаціях, можливість враховувати і прогнозувати зміни, які відбуваються в результаті впровадження інноваційних програм і технологій тощо [2].

Коучинг широко використовується в зарубіжних країнах як частина системи професійного розвитку в соціальній, медичній, освітній сферах. Так сімейний коучинг вважається ефективним підходом до обслуговування

сімей і ця практика набуває все більшого поширення серед фахівців соціальної роботи [3].

Л. Рень зазначає, що використання коучингу в соціальній роботі дозволяє увиразнити постановку клієнтом цілей щодо свого бажаного майбутнього, окреслити варіанти досягнення цих цілей та індикатори успішності цього процесу, виявити, яким є бачення клієнта щодо алгоритму виходу з проблемної ситуації, визначити чіткі рамки взаємодії між клієнтом та соціальним працівником тощо [1, с. 95].

Таким чином, впровадження коучингових технологій в соціальній роботі в Україні – це важливий крок до інтеграції в сучасний європейський простір професійних практик і стандартів, свідчення відкритості вітчизняної соціальної освіти до інноваційних технологій та інструментів.

Список використаних джерел

1. Рень Л.В. Використання коучингових технологій у професійній підготовці фахівців соціальної роботи. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2023. Том 179. № 23. С. 93–98.

2. Сидоренко В.В. Організаційні та науково-методичні засади реалізації технології педагогічного коучингу в систему післядипломної освіти. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. 2014. №10(31/4). С. 300–306.

3. Burroughs M., Allen K., Huff N. The use of coaching strategies within the field of social work. Raleigh, North Carolina, 2014. 80 p. [Електронний ресурс]. URL:<https://scispace.com/pdf/the-use-of-coaching-strategies-within-the-field-of-social-17bp9xtnic.pdf>

Галина Лещук

доцент кафедри соціальної роботи

та менеджменту соціокультурної діяльності

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль

Ірина Ремез,

студентка 4 курсу ОПП «Соціальна робота» Тернопільського

національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка